



Kaksi arviota

Radio- ja televisiotoimittajien lakon päätyttyä Helsingin Sanomat kommentoi 23.12.88 ensimmäisessä pääkirjoituksessaan YLEn tilaa, sivumennen sanoen samassa myönteisessä hengessä kuin Heikki Hellman kirjassaan Uustelevision aika?

Kiintoisinta kommentissa oli lehden YLEn ohjelmistosta esittämä arvio, sävyltään auktoritatiivinen, ehdoton ja lopullinen. Kas näin:

"Vaikka Ylen ohjelmisto ei tyydytäkään aina ja kaikissa tilanteissa kansaa ja vaikka se tuottaa varsinaisia huippuohjelmia vain äärimmäisen harvoin, se pystyy hoitamaan kunniaakkaasti lukuisia peruspalveluja – erityisesti uutis- ja ajankohtaistoiminnassa."

Tiedotustutkimus-lehden toimitus piti kuukauden kestäneen tauttoman vetäytymiskokouksen päättääkseen, mitä lehtemme puolestaan sanoisi Helsingin Sanomista, ehdottomasti ja lopullisesti tietenkäin. Konsensustekniikalla ilman äänestyksiä päädyimme seuraavaan arvioon:

"Vaikka Helsingin Sanomien sisältö ei tyydytäkään aina ja kaikissa tilanteissa kansaa ja vaikka lehti tuottaa varsinaisia huippujuttuja vain äärimmäisen harvoin, se pystyy hoitamaan kunniaakkaasti lukuisia peruspalveluja – erityisesti uutis- ja ajankohtaissivuillaan."

Syytä varoa

Paikallisradioiden onnistuneisuudesta on tunnetusti oltu monta mieltä, mutta hengenvaaralliseksi niitä ei kukaan ole väittänyt, kunnes nyt alan oman etujärjestön lehti *Aalloilla* kertoo numeronsa 1/89 otsikossa:

Paikallisradioasiain neuvottelukunnan puh.joht. Ulf Sundqvist: *Päättän päiväni paikallisradiolla.*

Lauristinille maailmanennätys

Tämänkin lehden sivulta tuttu Viron johtava tiedotustutkija Marju Lauristin on saanut nimiinsä upean ennätysten: hän on koko maailman puitteissa ammattikuntansa ykkönen objektiivisuuden rakkauden alalla.

Lauristin on yksi Viron Kansanrintaman kolmesta johtohenkilöstä, jotka nostivat oikeusjutun kahta Tassin toimittajaa vastaan. Syytekohtat käsittelivät vääristelyjä tietoja Kansanrintaman jäsenten toimista Armenian maanjäristyksen jälkeisessä katastrofitilanteessa.

Kansanrintaman piirissä pidettiin erityisen loukkavana väitteitä, joiden mukaan "Kansanrintaman edustajia oli nähty Leninakanissa joka päivä, mutta maanjäristyksen jälkeen Kansanrintaman edustajia ei näkynyt missään." Kansanrintaman extra media datojen mukaan tämä ei alkuunkaan pitänyt paikkaansa.

Tiedotustutkimus-lehden toimitus pahoittelee sitä, että lehtemme päätoimittaja on menettänyt ennätystensä, ja odottaa häneltä vastavetoa.

Vain kaksiko meitä on?

Tekniikka & Talous -lehti kertoi taannoin, miten "upseeri ja herrasmies Mika Tiivola poistuttaa taloustoimittajia kuin alokkaita". Tämän sai kokea niinkin korkea-arvoinen sopuli kuin Arto Tuominen, jonka SYPin pääjohtaja haukkui alimpaan helvettiin. Syytä oli pankin nurkkaa vallanneen Peter Fryckmanin haastattelu.

Vuotta aiemmin Taloustoimittajien kerhon puheenjohtaja Jorma Salminen Aamulehdestä koki saman kohtalon eli Tiivolan vihan. Haastattelu keskeytyi kuin seinään, kun Salminen erehtyi kysymään miten käihinä Sponsorin ja Spontelin ympärillä on vaikuttanut SYPin yrityskuvaan.

Normaalijournalismia jos mikä on voimakas reagoiminen poliitikkojen mutta vain poliitikkojen julkisuuskielteisyyteen. Tekniikka & Talous sekä tietenkäin Tiedotustutkimus taitavat olla maan ainoat vastajournalismia edustavat lehdet?

Kun maailma alkaa vuodesta 1987

City-lehti muisti taannoin tiedotusopin lisensiaattipielijää ja Yleisradion uutta pääjohtajaa, Reino Paasilinnaa, kas näin: "Ruotsin tv taivaskanavien tilalle

Paasilinnan ja muiden holhoheikkien uusin väläys. Kohta ne täyttää loput kanavat Tanskan, Norjan, Puolan ja – tietysti – Albanian tv:llä."

Mainio sana tuo holhoheikki. Sellaisen voi keksiä vain henkilö, jonka muisti alkaa videolain säätämisestä.

Tiedotustutkimus-lehden toimituksen vanhin jäsen

muistaa maailmanmenoa jopa ennen vuotta 1965. Silloista YLEä pidettiin vanhakantaisena, todellisuutta peittelevänä sekä toimittajiaan ja yleisöään holhoavana. Kun vapautuksen aika koitti, yksi sen innokkaimpia hyväksikäyttäjiä oli Paasilinna. Eino S. Repo leikkasi – hänkin – yhtä Paasilinnan ohjelmaa, ja ainakin yksi niistä jäi hyllylle.

Marju Lauristin uudelleen

Lauristinta on myös haastateltu Ydin-lehteen. Hän sanoi mm., että Viron kansanrintama "tarvitsee oman lehden informoidakseen kannattajiaan". Vielä pari vuotta sitten neuvostoliittolais-suomalaisissa tiedotustutkimusseminaareissa Lauristin suhtautui erittäin halveksivasti informaatioon ja informoimisen käsitteisiin.

Suomalaisessa politiikassa vaikutti aikanaan Lauri Ingman, siviiliammattiltaan arkkitehti. Kun häntä syytettiin siitä että hän muutti mieltään, hän vastasi: Kiitän jumalaa jokaisesta päivästä jolloin olen viisaampi kuin edellisenä päivänä.

...ja muitakin samanlaisia on

Tullessaan 1980-luvun alussa suureen julkisuuteen Dan Steinbock otti kantaa myös journalismin kysymyksiin. Erityisesti hän suosi ns. realistista journalismia.

Nyt Steinbock on kirjoittanut journalistisen kirjan *Ei-*

kä Jumala lasta siunaa, kuvauksen New Yorkin varjopuolista. Sen esipuheessa hän toteaa, että kirjailijan tehtävä on "näyttää todellisuus sellaisena kuin se on" (myös sitaattimerkit Steinbockin). Tämähän on realismin ohjelma toiseen pontenssiin eli naturalismin ohjelma. Sat sapienti.

Lopuksi palkintokilpailu

Suomessa vieraili lontoolainen valokuvaaja ja valokuvauksen opettaja Andy Golding. Helsingin Sanomien haastattelussa hän sanoi mm. suhtautuvansa "skeptisesti postmodernin ideaan, jonka mukaan representaation takana ei ole todellisuutta, on vain kielipelejä, tekstejä, kuvia, referenssejä, simulaatioita jne." Ts. hän, ehkä tietämättömyyttään, uhmasi älykkö-Suomen valtionuskontoa eli postmodernismia. Kaiken kukkuraksi hän jatkoi:

"Voin istua koko päivän kirjoittamassa merkityksen merkityksestä pääsemättä pitkällekään. Ja koko ajan kuitenkin on olemassa maailma, on köyhyyttä, on asunnottomia jne."

Tiedotustutkimus-lehti antaa älyköille mahdollisuuden. Kuka nasevimmin kiistää Goldingin ajatusrakennelman samalla sanamäärällä kuin minkä Golding käytti? Parhaat vastaukset julkaistaan lehdessä, ja ensimmäinen palkinto on kunniamaininta kun taas toinen ja kolmas palkinto on pelkkä maininta.

Numeron kirjoittajia:

Heikki Hellman, YTK, toimittaja, Helsinki

Pertti Julkunen, YTK, tutkija, Tampereen yliopisto

Markku Juusola, YTK, toimittaja, Oulu

Ullamaija Kivikuru, VTL, lehtori, Helsingin yliopisto

Uolevi Kiviranta, YTM, Apu-lehden toimittaja

Risto Kunelius, YTK, pt. tuntiopettaja, Turku

Tarmo Malmberg, YTT, HuK, Tampereen yliopisto

Luc Van Poecke, tohtori, Katholieke Universiteit, Centrum voor Communicatiewetenschap, Leuven, Belgia

Ensio Puoskari, tutkija, Tampereen yliopisto

Mika Renvall, toimittaja, Jämsä

Tuomo Sauri, VTK, tutkija, Helsingin yliopiston sosiologian laitos

Ilkka Tervonen, YTL, Helsinki